

РОЛЬ ВИБОРЧОГО ШТАБУ КАНДИДАТА У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ

Виборче законодавство України визначає коло суб'єктів виборчого процесу, а суміжні галузі права, зокрема ті, в яких встановлюється відповідальність за порушення виборчого законодавства, передбачають наявність значної кількості учасників виборчого процесу, які безпосередньо впливають на хід організації та проведення виборів. Розмежування суб'єкта й учасника виборчого процесу відбувається в правовому оформленні та наділенні особливими процесуальними правами та обов'язками перших нормами виборчого права України.

Склад суб'єктів і учасників виборчого процесу не є постійним, він може змінюватись у зв'язку зі зміною виборчого законодавства, типу виборчої системи та рівня їх демократичного змісту.

Виборчі кампанії останніх років засвідчили все більшу роль професійного підходу до їх організації та проведення. Під час виборчих кампаній де-факто працюють штаби кандидатів, які представляють собою основні аналітичні та виконавчі органи, що покликані реалізувати усі базові функції передвиборної діяльності. Поняття «виборчий штаб» у виборчому законодавстві України відсутнє, як і не визначається правосуб'єктність їх учасників, однак роль і значення, яке відіграють штаби у передвиборній боротьбі, викликає інтерес до з'ясування їх правової природи.

Як свідчить електоральна практика, штаби створюються незадовго до офіційного початку виборчого процесу в державі та функціонують до того часу, доки кандидат приймає участь у передвиборній гонці або остаточного завершення процесу й оголошення офіційних результатів виборів. До складу штабу входять особи, які є прихильниками безпосередньо кандидата або курсу політичної партії (блоку політичних партій, що висунули кандидата) або ті, які працюють за винагороду, а керівником виступає або сам кандидат, або, у більшості випадків, особа, якій кандидат (політична партія/блок) повністю

довіряє загальне керівництво та координацію виборчої кампанії. Структура штабу залежить від рівня виборів (президентські, парламентські, місцеві) і від бажаного результату, який планується досягнути, зокрема, перемогти на виборах чи заявити про себе. В залежності від цього, функції виборчого штабу можуть бути наступними:

- управлінська (планування, організація, мотивація, оцінка, розподіл задач);
- інформаційно-аналітична;
- агітаційно-пропагандистська (рекламна);
- юридична;
- матеріально-технічне забезпечення;
- робота з довіреними особами, агітаторами, активістами та іншими залученими працівниками;
- фінансово-бухгалтерська;
- забезпечення безпеки та інші.

Виборчий штаб кандидата володіє ознаками централізованої організації, яка має центральне керівництво та підпорядкованість, визначену структуру та систему заміщення членів і працівників. У виборчих округах, як правило, відома адреса штабу, координати уповноваженої чи контактної особи, а тісна співпраця виборчих штабів з виборчими комісіями різного рівня, органами державної влади та місцевого самоврядування, засобами масової інформації сприяє ефективній реалізації виборчих прав громадян України та належному рівню координації діяльності усіх суб'єктів та учасників виборчого процесу України.

Створення виборчого штабу – це право кандидата, яким він може скористатися з дотриманням чинного законодавства України. Зокрема, усі видатки, що пов'язані з функціонуванням виборчого штабу (оренда приміщення, оплата праці осіб, що залучені до роботи у штабі, виготовлення друкованих, аудіовізуальних матеріалів, оплата зв'язку та інше), підлягають оплаті з виборчого фонду кандидата (партії, блоку), який формується і використовується у порядку, що передбачений відповідним виборчим законом.

Ефективне виконання функцій виборчого штабу залежить від рівня підготовки та професійних навичок його членів. Враховуючи те, що чинне виборче законодавство офіційною частиною команди кандидата після його реєстрації визнає лише: на президентських виборах – уповноважених представників та довірених осіб; на парламентських виборах – представників партії (блоку) у Центральній виборчій комісії та уповноважених осіб партії (блоку); на місцевих виборах – довірених осіб, уповноважених осіб та представників місцевої організації партії і наділяє їх юридичними повноваженнями представляти кандидата у відносинах з виборчими комісіями, органами влади та засобами масової інформації, то всі інші члени виборчого штабу залишаються поза увагою закону, хоча нерідко саме їх діяльність призводить до виникнення, зміни чи припинення правовідносин. Зокрема, керівники штабів роблять офіційні заяви та укладають угоди від імені свого кандидата (партії, блоку), збирачі підписів нерідко фальсифікують підписні листи на підтримку кандидата, що призводить до зняття кандидата з реєстрації чи винесення кандидату попередження, а агітатори своєю діяльністю інколи принижують честь і гідність інших кандидатів або розповсюджують явно неправдиву інформацію, яка шкодить не тільки опонентам, а й своєму кандидату.

Керівник виборчого штабу як координатор передвиборної боротьби кандидата несе відповідальність за свої дії та дії своєї команди, що у подальшому реалізується шляхом призначення чи обрання його на певну посаду чи припинення політичної діяльності. Тиск та погрози в адресу керівника виборчого штабу можуть служити непрямою формою тиску на самого кандидата з метою усунення його з передвиборної боротьби, а отже, і розцінюватись як перешкоджання здійсненню виборчого права (ст.157 Кримінального кодексу України).

Виборчий штаб – найбільш зручна та раціональна форма організації роботи виборчого об'єднання певного кандидата (партії, блоку). Отже, юридичне оформлення виборчих штабів як учасників виборчого процесу

дозволить підвищити ефективність їх діяльності та відповідальність за виконувану роботу.

Тимошенко, І.В. Роль виборчого штабу кандидата у виборчому процесі [Текст] / І.В. Тимошенко // Проблеми становлення і розвитку правової системи України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 листопада 2011 р.): у 2-х т. – Х.: Асоціація аспірантів-юристів, 2011. – Т. 1. – С. 44-47.